

Effektiv avdekking av skatterelatert økonomisk kriminalitet

Tiltak og regulatoriske veivalg for banker og myndigheter

BN Bank, Handelsbanken, Skatteforsk - Norwegian Centre for Tax Research, Skatteetaten

Mai 2026

Rapportforfattere:

Endre Jo Reite (BN Bank)

Annette Alstadsæter (Skatteforsk – Norwegian Centre for Tax Research)

Sigrid Klæboe Jacobsen (Skatteforsk – Norwegian Centre for Tax Research)

Thea Heiene (Skatteforsk – Norwegian Centre for Tax Research)

Arbeidet har vært delfinansiert av NMBUs innovasjonsprogram SKAPE og Norges Forskningsråd prosjekt nummer 341289 og 360821.

Innhold

Sammendrag	4
1. Bakgrunn, problemstilling og avgrensning	7
2. Prosjektgjennomføring og regulatoriske avklaringer	8
3. Bakgrunn: Innsikter fra forskning og internasjonale prosesser.....	10
3.1 Forskningsartikler som bygger på prosjektet	10
3.2 Internasjonal forskning: informasjon, håndheving og institusjonelle friksjoner.....	10
3.3 Internasjonale initiativer: flere land prøver å løse de samme flaskehalsene	11
3.4 Pågående nasjonale utviklingstrekk per mars 2026.....	12
4. Hovedfunn	13
4.1 Dagens informasjonsløp skaper et uheldig filter.....	13
4.2 Variasjon i rapporteringsterskler er et eget strukturproblem	14
4.3 Bankene står i et reelt regulatorisk krysspress.....	14
4.4 Manglende forskningshjerner gir et systematisk læringstap	15
4.5 Færre observasjoner trenger ikke bety mindre kriminalitet.....	15
5. Anbefalinger	16
5.1 Tiltak som kan igangsettes innenfor dagens rettslige grunnlag.....	16
5.2 Tiltak som krever lov- eller forskriftsendring	17
6. Videreføring av prosjektet.....	18
7. Konklusjon	19
Referanser	20

Begrepsbruk: Prosjektmateriale bruker ofte betegnelsen MT-rapporter, mens Økokrim/FIU nå bruker MF-rapporter (rapporter om mistenkelige forhold). I rapporten brukes MF som hovedbetegnelse, men prosjektets opprinnelige terminologi omtales der det er relevant.

Sammendrag

Datatilsynet og Finanstilsynet inviterte i november 2024 banker til å søke om å delta med prosjekter i sin regulatoriske sandkasse som skulle utforske muligheter for datadeling for bedre å bekjempe økonomisk kriminalitet.

BN Bank og NMBU Skatteforsk – Norwegian Centre for Tax Research ble i februar 2025 tatt opp i den regulatoriske sandkassen med et prosjekt som skulle utforske i hvilken grad banker, innenfor gjeldende rett, har et reelt handlingsrom til å håndtere mindre og mellomstore skatterelaterte avvik mer treffsikkert enn gjennom dagens standardløp med rapportering til FIU/Økokrim. Prosjektet hadde behov for å gjøre omfattende og avgjørende avklaringer med Skatteetaten og Økokrim før en regulatorisk utprøving i Datatilsynet og Finanstilsynet sandkasse kunne starte. Utfallet av avklaringene medførte at behovet for regulatoriske avklaringer fra Datatilsynet og Finanstilsynet i prosjektet bortfalt.

Denne rapporten oppsummerer funnene fra prosjektet, som er samarbeid mellom BN Bank, Skatteforsk, Handelsbanken og Skatteetaten. Innholdet i rapporten er prosjektdeltakernes vurderinger.

Prosjektets hovedspørsmål har vært om det er rettslig grunnlag for at banker erstatter rapportering til Økokrim av mindre og mellomstore skatterelaterte avvik med veiledning til kunden.. Arbeidet med rapporten har i hovedsak skjedd i 2025 og parallelt med arbeidet med Prop. 39 L som har forslag til endringer av bestemmelsene om taushetsplikt i finansforetaksloven. Rapporten bør derfor leses som et samtidig og delvis overlappende spor.

Prosjektet leverte fire vesentlige bidrag. For det første synliggjorde det et betydelig informasjonstap mellom bankene og den informasjonen som faktisk når Skatteetaten. For det andre dokumenterte det stor variasjon i rapporteringsterskler og vesentlighetsvurderinger mellom banker. For det tredje identifiserte det et smalere, men reelt rom for forebyggende og standardisert informasjonstiltak i samarbeid med Skatteetaten. For det fjerde viste det at dagens rettslige rammer i praksis begrenser forskning, evaluering og læring på et område der samfunnet samtidig etterspør mer kunnskap. Vi oppsummerer våre anbefalte strakstiltak i Tabell 1 under.

Det ble i prosjektets innledende fase avklart at det ikke er rettslig grunnlag til å erstatte bankenes lovpålagte plikt til rapportering av mistenkelige transaksjoner med veiledning. Etter dialog med Økokrim og Skatteetaten ble det klart at det ikke er grunnlag for en alternativ praksis for rapporteringsterskler. Dette ga en viktig avklaring i det regulatoriske handlingsrommet på anti-hvitvask (AVH) området: Det er etter Økokrims vurdering ikke rettslig grunnlag til å styre mindre, skatterelaterte avvik utenom AVH-løpet gjennom veiledning alene eller å kunne gjennomføre direkterapportering til Skatteetaten.

Den opprinnelige ambisjonen om å teste konkrete kundeintervensjoner og deretter måle effektene av disse lot seg derfor ikke realisere. Dermed falt også forutsetningen bort for videre arbeid og de planlagte pilotene. Behovet for regulatoriske avklaringer fra Datatilsynet og Finanstilsynet var ikke lenger til stede, og prosjektarbeidet som involverte Finanstilsynet og Datatilsynet ble begrenset til å være ett veiledningsmøte snarere enn en regulatorisk utprøving.

Prosjektet viser at utfordringen ikke først og fremst er at bankene oppdager for lite, men at systemet er svakt på å bruke denne informasjonen: fra oppdaget signal til operativ oppfølging, fra høyt rapportvolum til høy informasjonsverdi, og fra regulatorisk innsats til dokumentert læring. Dette innebærer også at rapporten ikke anbefaler nye rapporteringsplikter eller nye rapporteringskanaler, men peker på behov for bedre prioritering,

samordning og utnyttelse av informasjon som allerede rapporteres. Kapittel 5 diskuterer konkrete anbefalinger til ulike aktører basert på funnene i prosjektet.

Anbefalingene fra prosjektet deles i to grupper, nemlig tiltak som kan forfølges innenfor dagens rammer, og tiltak som krever lov- eller forskriftsendring. Innenfor dagens rett bør banker og myndigheter prioritere standardisering av vesentlighetsvurderinger, bedre kvalitetsindikatorer, mer presis tagging, mer målrettet informasjon til kunder i situasjoner der skatteplikt kan oppstå, og mindre vekt på rapportvolum alene som aktivitetsmål. Dette er tiltak som kan igangsettes under gjeldende lovverk, og som vi diskuterer i kapittel 5.1 og oppsummerer i Tabell 1 under. Det videre lovarbeidet må ses i sammenheng med Prop. 39 L, der proposisjonen allerede foreslår utvidet informasjonsdeling i kriminalitetsbekjempelsen og en særskilt dispensasjonshjemmel for forskningsformål. Rapportens bidrag er å konkretisere hvordan slike grep kan få større effekt på skatteområdet, og å peke på hvilke mer operative spørsmål som fortsatt ikke er løst fullt ut, særlig om skatterlevant informasjonsflyt, standardisering av vurderinger og mulighet for å lære gjennom evaluering. Dette diskuterer vi i mer detalj i kapittel 5.2.

I kapittel 4 diskuterer vi i detalj de ulike regulatoriske avklaringene som kom fram i løpet av prosjektarbeidet, og som vi oppsummerer her:

- **Veiledning før rapportering.** Prosjektet fikk ikke avklart noe generelt handlingsrom for å erstatte rapportering med veiledning der mistanke- og rapporteringsterskelen etter AHV-regelverket er nådd. Prosjektet har tydeliggjort at finansinstitusjoner selv kan velge hvilken veiledning de gir kunder knyttet til skatteregler når kunder gjør disposisjoner som kan lede til skatteplikt så lenge informasjonen her ikke er koblet til eventuelle kriterier for flagging av mistenkelige forhold, vurdering av rapportering eller rapportering.
- **Direkterapportering til Skatteetaten.** Prosjektet fikk ikke avklart noen generell kanal for at banker kan oversende alvorlige skatterelaterte forhold direkte til Skatteetaten utenfor FIU-sporet. Det foreligger ingen slik hjemmel i dagens lovgiving. Omtalen av direkterapportering i rapporten bør derfor leses som en avgrensning og en beskrivelse av dagens rammer – ikke som en anbefaling om å etablere nye rapporteringskanaler.
- **Forventning om oppfølging fra bankene.** Bankene kan ikke legge til grunn at en enkelt eller gjentatte MF-rapport automatisk leder til granskning, anmeldelse, skatteoppfølging eller annen synlig reaksjon. Der det avdekkes forhold som banken vurderer som åpenbart kriminelle må slike forhold følges opp gjennom anmeldelse i tillegg til rapportering.
- **Forebyggende informasjon.** Det finnes likevel et rom for mer standardisert, situasjonsnær og ikke-individualisert informasjon til kunder, særlig når dette skjer i samarbeid med Skatteetaten og uten å bevege seg over i konkret skatterådgivning.
- **Forskning og effektmåling.** Prosjektets rettslige avklaringer peker på at det under gjeldende regelverk ikke er hjemmel for at banker kan levere relevante kundeopplysninger til forskere for effektstudier.
- **Manglende standardisering i rapportering.** Prosjektet avdekket en stor variasjon i vurderinger, rapporteringsterskler og dokumentasjon av saker mellom personer og banker i rapporteringskjeden. En slik variasjon vil sterkt begrense verdien av datadeling og felles modellarbeid mellom banker, og bør adresseres. Økokrim vil fremover gi mer kvalitativ

tilbakemelding på bankenes rapporteringskvalitet, men standardisering av vurderinger og rapporteringsterskler må skje gjennom et initiativ mellom banker.

Prosjektet har også generert tre akademiske artikler innenfor forskning på AHV (Reite 2026 a,b,c) som styrker rapportens analytiske fundament betydelig, som vi diskuterer i mer detalj i kapittel 4. Nyere internasjonal forskning peker dessuten i samme retning på et mer generelt nivå, som vi diskuterer i mer detalj i kapittel 3. Der diskuterer vi videre hvordan internasjonale AHV- og FIU-initiativer viser at mange land nå forsøker å løse tilsvarende problemer gjennom mer strukturert offentlig-privat samarbeid, delingsregler, felles analysekapasitet og operative partnerskap.

Vi bygger på innsiktene fra prosjektet og foreslår i kapittel 5.1 følgende tiltak, med tilhørende ansvarsområder:

Tabell 1 Anbefalte tiltak oppsummert

Anbefaling	Kan nå?	gjøres	Hovedansvar	Forventet gevinst
Felles vesentlighetsmatrise for skatterelaterte typetilfeller	Ja		Banker / Finans Norge / Finanstilsynet	Mindre heterogenitet, bedre datakvalitet, mer sammenlignbar praksis
Standardisert tagging og metadata i MF-rapporter	Delvis		Banker / FIU/Økokrim	Bedre prioritering og raskere identifisering av skatterelevante saker
Situasjonsnær, generell kundekommunikasjon i høyrisikosituasjoner	Ja, med klare avgrensninger		Banker / Skatteetaten	Færre ubevisste feil og bedre seleksjon mellom veiledning og mistanke
Kvalitetsindikatorer som går utover rapportvolum	Ja		Banker / FIU/Økokrim / Skatteetaten	Mer treffsikker styring og bedre evaluering
Forskningshjemmel for sikker datadeling	Nei		Lovgiver	Bedre kunnskapsgrunnlag, metodeutvikling og effektmåling
Formålsrelatert delingshjemmel mellom FIU og skattemyndighet	Nei		Lovgiver / departementer	Mindre informasjonstap og mer målrettet oppfølging

1. Bakgrunn, problemstilling og avgrensning

Bankene utgjør en sentral del av førstelinjen i avdekkingen av økonomisk kriminalitet. Etter hvitvaskingsregelverket skal de identifisere mistenkelige forhold, gjøre nærmere undersøkelser og rapportere til FIU/Økokrim når vilkårene er oppfylt. Økokrims offentlige statistikk viser at FIU mottok 30 659 MF-rapporter i 2024, opp fra 23 704 i 2023, altså en økning på om lag 29,3 prosent. Av 2024-rapportene kom 22 815 fra banker, tilsvarende 74,4 prosent. Prosjektet startet dermed i et landskap der rapporteringsvolum, krav til dokumentasjon og forventningene til bankenes kontrollfunksjoner hadde økt betydelig, mens bankene samtidig opplevde at den operative effekten av innsatsen var uklar.

Prosjektets egne banker anslo at de årlig vurderer over en halv million transaksjoner eller hendelser som potensielt mistenkelige, og at en betydelig andel av sakene har et skatte- eller avgiftselement. Disse tallene er ikke offisiell nasjonal statistikk, men prosjektinterne estimater som illustrerer omfanget av bankenes screeningaktivitet. BN Bank anslår videre at 5-6 prosent av bankens totale driftskostnader går til etterlevelse av hvitvaskingsregelverket.

Prosjektets overordnede spørsmål var om systemet kunne gjøres mer treffsikkert på skatteområdet. Mer konkret ønsket partene å avklare to spørsmål: For det første om banker kunne gi tidlig og standardisert veiledning til kunder ved mindre eller uavklarte skatterelaterte avvik, og først rapportere dersom atferden ikke endret seg. For det andre om banker kunne rapportere alvorlige skatte- og avgiftsforhold direkte til Skatteetaten når forholdet ikke først og fremst var et hvitvaskingsspørsmål (dette omtales som et regulatorisk avklarings spørsmål, ikke som en anbefaling om nye rapporteringskanaler).

Prosjektet hadde opprinnelig også ambisjoner om å teste tiltak rettet mot kunder og måle effektene av disse. Dette forutsatte imidlertid at det ble funnet rettslige handlingsrom for å dele nødvendig data til å evaluere prosjektet. Da dette ikke skjedde, måtte prosjektet endre karakter fra å være en regulatorisk pilot til i større grad å bli et avklarings-, analyse- og anbefalingsprosjekt.

Det er viktig å huske på at ettersom MF-rapporter er basert på mistanke og har lav terskel for innrapportering, kan rapporten ikke si noe om antall saker som er faktisk skatteunndragelse. Den sier ikke noe om hva effekten av lover kunne blitt. De mest konkrete beregningene er basert på data og analyser fra akademiske arbeidsnotat, og ikke fra mikrodata hentet fra banker og skattemyndigheter.

Dette prosjektet bygger på pilotprosjektet "Tidlig intervensjon ved mistenkelige transaksjoner" som var en del av NMBUs innovasjonsprogram SKAPE.¹

---

¹ Prosjekt om datadeling gjennom NMBUs 'SKAPE' (2025). Prosjektleder: Thea Heiene. Les mer: <https://www.nmbu.no/en/research/skatteforsk-tax-center/nmbu-prosjekt-om-datadeling-bekjempe-okonomisk-kriminalitet-valgt>

2. Prosjektgjennomføring og regulatoriske avklaringer

Styringsgruppen besto av Endre Jo Reite (BN Bank, prosjekteier), Annette Alstadsæter (Skatteforsk, prosjekteier), Sigrid Klæboe Jacobsen (Skatteforsk, prosjektleder), Bjørn Lundblad Johansson - senere Elling Aspaas Bauck - (Handelsbanken), Thea Heiene (Skatteforsk, deltok i innledende fase), Amund Brusveen (Skatteetaten), Mikaela Aamodt (Skatteetaten) og Martine Bøhm Larsen - senere Celina Røstgård Flatner - (Skatteetaten).

Prosjektarbeidet og arbeidet med Prop. 39 L, har i betydelig grad pågått parallelt. Prosjektet hadde oppstart våren 2025 og løp gjennom 2025 og inn i 2026, samtidig som Finansdepartementet behandlet høringer og forslag om blant annet informasjonsdeling og forskningsadgang.

Styringsgruppen har gjennomført følgende arbeidsmøter/workshops (institusjoner representert i parentes):

Prosjektavspark: 4. april 2025

Styringsgruppemøter: 13. mai 2025, 2. september 2025, 13. oktober 2025, 7. januar 2026, 11. mars 2026 (BN Bank, Skatteforsk, Handelsbanken og Skatteetaten)

Workshops til hver arbeidspakke, som beskrevet Tabell 2:

1. *Handlingsrom* (Økokrim, BN Bank, Skatteforsk, Handelsbanken og Skatteetaten). 19. september 2025.
2. *Utvelgelse fokusområder* (Skatteetaten, BN-bank, Handelsbanken og Skatteforsk. 6. november 2025.
3. *Strategisk webinformasjon* (BN Bank, Skatteforsk, Handelsbanken og Skatteetaten). 20. januar 2026.
4. *Informasjonstiltak krypto* (BN Bank, Skatteforsk, Handelsbanken og Skatteetaten). 29. januar 2026.

Veiledningsmøte: 2. desember 2025 (Finanstilsynet, Datatilsynet, BN Bank og Skatteforsk)

Prosjektet ble strukturert i fire arbeidspakker, som beskrevet i Tabell 2.

I den første fasen av prosjektet ble det samlet inn typetilfeller, gjennomført en enkel scenarioøvelse og diskutert hvordan ulike banker vurderer vesentlighet og rapportering på skatteområdet.

Et sentralt resultat var at vurderingene var langt mindre ensartede enn man kunne forvente. Bankansatte og prosjektdeltakere vurderte samme scenarier ulikt, noe som tyder på at betydelige deler av systemets utfall i praksis påvirkes av intern bankpraksis, lokal risikoforståelse og tolkningskultur snarere enn av konsistente nasjonale standarder.

Prosjektets funn og scenarier ble deretter lagt frem i workshop med Økokrim og Skatteetaten. Etter denne dialogen ble det klart at prosjektet ikke ville få støtte for en alternativ praksis for rapporteringsterskler. Dermed falt også forutsetningen bort for de planlagte pilotene i arbeidspakke 2-4. Det påfølgende arbeidet med Finanstilsynet og Datatilsynet fikk derfor karakter av et avsluttende veiledningsmøte snarere enn en videre regulatorisk utprøving.

Dette betyr ikke at prosjektet var mislykket. Tvert imot bidro arbeidet til å avklare hva som ikke kan forventes løst gjennom tolkning alene, og hva som i stedet krever tydeligere hjemler, organisatoriske endringer eller bedre standardisering. Prosjektet ble flyttet fra en hypotese om skjult handlingsrom til en mer presis forståelse av institusjonelle grenser.

Parallelt med arbeidspakkene, har medlemmer i prosjektgruppen engasjert seg i høringsprosessen rundt regjeringens forslag til endring av finansforetaksloven. Prosjekt møtene har gitt inspirasjon og innhold til blant annet en kronikk i Dagens Næringsliv (Reite et al., 2025), og til et høringsinnspill (Alstadsæter et al., 2025) og innsikter har vært formidlet på møter og konferanser i inn- og utland. Det har også resultert i en egen arbeidspakke i det ambisiøse Toppforskningsprosjektet «Building New Foundations for Public Economics and Law».²

Tabell 2 Arbeidspakker: planlagt mål og faktisk utfall

Arbeidspakke	Planlagt mål	Faktisk utfall	Implikasjon
1. Rapporteringsterskel og vesentlighet	Kartlegge typetilfeller og avklare om flere saker kunne håndteres uten ordinær MFAHV-rapportering.	Omfattende forarbeid og scenarioarbeid viste stor variasjon i vurderingene, men ingen avklaring i retning av lavere rapporteringsforventning.	Behov for nasjonal standardisering og tydeligere beslutningsstøtte.
2. Alternativ oppfølging og informasjon	Teste om tidlig veiledning kunne brukes i stedet for rapportering i mindre alvorlige saker.	Ingen generell rettslig avklaring som åpnet for en slik omlegging der rapporteringsplikt ellers forelå.	Informasjonstiltak må avgrenses tydelig til generell og forebyggende kommunikasjon.
3. Styring av rett tips til rett mottaker	Etablere prinsipper for tagging, prioritering og mer treffsikker dataflyt mellom bank, FIU og skattemyndigheter.	Konseptuelle kategorier ble identifisert, men ingen ny operativ delingskanal ble åpnet.	Tagging og metadata er fortsatt et lovende forbedringsområde innenfor og på tvers av eksisterende systemer.
4. Evaluering og effektmåling	Tilrettelegge for å måle effekter av veiledning, dataflyt og alternative oppfølgingsløp.	Manglende rettslig handlingsrom og begrenset datadelingsadgang stanset fullskala effektpilot.	Det trengs forskningshjemler og tydeligere evalueringsdesign for fremtidige tester.

²Se mer her: <https://www.forskningsradet.no/nyheter/2025/374-millionar-kroner-banebrytande-forskarar/>, <https://www.jbl.no/professor-duo-fra-jaren-har-fatt-40-mill-for-a-byggja-opp-toppforskarprosjekt-eit-trongt-nalauge/s/5-103-1235485>

3. Bakgrunn: Innsikter fra forskning og internasjonale prosesser

3.1 Forskningsartikler som bygger på prosjektet

Basert på prosjektet er det skrevet tre forskningsartikler som utdyper ulike aspekter ved AHV-rapporteringen og som denne rapporten delvis bygger på:

- "*Information Frictions in Tax Enforcement: Evidence from Financial Intelligence Reporting*" (Reite, 2026a) er rapportens nærmeste empiriske ankerfeste: det bruker aggregerte og konfidensialitetskompatible data til å anslå størrelsesorden på allerede oppdaget, men institusjonelt uutnyttet håndhevingspotensial. Artikkelen viser at skatterelevant informasjon oppdages i bankenes AHV-systemer, men at dette sjelden blir operativt tilgjengelig for skattemyndighetene.
- "*Capacity Constraints, Encounter Frequency, and the Paradox of Tightening*" (Reite, 2026b) viser at strengere prosedyrer per sak i noen tilfeller kan redusere effektiv oppdagelse hvis aktører svarer ved å samle aktivitet i færre, men større hendelser. Dette underbygger at regelverksinnstramming alene ikke er tilstrekkelig, og at systemdesign, kapasitet og skalerbar analyse er avgjørende.
- "*Risk-Based Monitoring and Temporal Displacement in Money Laundering*" (Reite, 2026c) viser videre at mer intensiv overvåking kan flytte aktivitet i tid eller kanal uten nødvendigvis å redusere den underliggende aktiviteten. Dette viser at færre saker er ikke nødvendigvis betyr mindre kriminalitet, og forebygging må derfor vurderes sammen med adaptiv atferd.

Disse arbeidene leverer ikke en ferdig policyevaluering, men er brukt som et analytisk rammeverk for å beskrive hvordan ulike typer reformer som kan forventes å virke og vi vil vise til dem i diskusjonene under.

3.2 Internasjonal forskning: informasjon, håndheving og institusjonelle friksjoner

Internasjonal forskning på skatteetterlevelse har tradisjonelt tatt utgangspunkt i den klassiske modellen til Allingham og Sandmo (1972), hvor skatteyttere veier gevinsten ved å unndra skatt opp mot risikoen for oppdagelse og sanksjon. I denne modellen bestemmes etterlevelse av skattesats, sanksjonsnivå og kontrollsannsynlighet. Nyere forskning viser imidlertid at disse parameterne i praksis ikke er eksogene, men formes av institusjonell utforming, informasjonsflyt og administrativ kapasitet. Alstadsæter, Brounstein og Scheuerer (2026) viser for eksempel at strengere sanksjoner øker rapportert inntekt og skattebetaling, men også utløser flere klager og høyere administrative kostnader. Håndheving må derfor forstås som et samspill mellom insentiver og institusjonelle rammer.

En sentral innsikt fra litteraturen er at tredjepartsinformasjon og datatilgang er avgjørende for etterlevelse. Etterlevelsen er høy når skattemyndighetene har tilgang til strukturert og verifiserbar informasjon, og lavere der skatteyter selv rapporterer (Kleven mfl. 2011; Alstadsæter, Johannesen og Zucman 2019). Videre så viser studier at bedre informasjonskobling kan gi betydelige etterlevelseseffekter (Pomeranz, 2015), mens selve utformingen av kontrollregimene kan påvirke tilpasningen blant foretak (Almunia og Lopez-Rodriguez, 2018).

Samtidig viser nyere forskning at effekten av informasjonsdeling avhenger av kvaliteten og den operative tilgjengeligheten til informasjonen, og i hvilken grad den faktisk blir tatt i bruk. Automatisk internasjonal informasjonsutveksling mellom skattemyndigheter ser ut til å ha redusert skatteunndragelse som skjulte finansielle utenlandsformuer betydelig, men har også ført til tilpasninger mot andre land og andre typer formuesobjekter, som eiendom og komplekse selskapsstrukturer (Boas mfl. 2024, Alstadsæter mfl. 2023,

2025). Selv informasjonen som bankene deler med skattemyndighetene og andre land kan være ufullstendig og påvirket av institusjonelle insentiver og rapporteringsregimer (Bomare og Collin 2025; Parrinello 2026).

Et viktig poeng i nyere litteratur er at institusjonelle og rettslige rammer i seg selv kan være en binding på effektiv håndheving. Som diskutert i Aanestad, Alstadsæter og Ulloa (2025) er utfordringen ofte ikke mangel på data, men hvordan regelverk tolkes, hvordan ansvar er fordelt, og hvordan systemer er utformet for å bruke data i praksis. Strenge eller uklare tolkninger av handlingsrom kan føre til at eksisterende informasjon ikke brukes eller ikke deles på en operativt relevant måte.

Dette samsvarer tett med funnene i denne rapporten, at utfordringen er ikke primært mangel på signaler, men mangel på systemer som omsetter signaler til handling. Det er ikke nok at informasjon finnes – den må være operativt tilgjengelig for riktig myndighet. Og dette må gjøres ved samtidig å ivareta personvern, rettssikkerhet, formålsbegrensning og tillit til finanssystemet er reelle hensyn.

Poenget er derfor ikke at alle barrierer bør fjernes, men at barrierene bør være tydelige, forholdsmessige og utformet slik at man vet hva som går tapt når data stoppes.

3.3 Internasjonale initiativer: flere land prøver å løse de samme flaskehalsene

Internasjonale policyinitiativer, som oppsummert i [Tabell 3](#), gir et nyttig komparativt bakteppe. OECD har over flere år utviklet veiledning om samarbeid mellom skatteadministrasjoner, FIU-er og andre myndigheter og vurdert ulike modeller for deling av «Suspicious Transaction Reports» (MT-meldinger) mellom FIU og skattemyndighet. Egmont Group (2020) har publisert eget materiale om håndtering av alvorlige skatteforbrytelser og om hvordan FIU-er kan styrke sin rolle i dette feltet.

På det operative planet er Storbritannias JMLIT et sentralt eksempel på strukturert offentlig-privat samarbeid, og britiske myndigheter har i mars 2026 åpnet en egen offentlig høring om videre utvikling av informasjonsdeling knyttet til økonomisk kriminalitet. I Australia har Fintel Alliance siden 2017 utviklet en mer operativ modell med offentlig-private analysemiljøer. På EU-nivå videreutvikles Europols EFIPPP, mens den nye EU-myndigheten AMLA i sin første flerårsplan peker ut styrket samarbeid og koordinering mellom FIU-er som en kjerneoppgave.

Disse initiativene bør likevel ikke leses som ferdige fasiter. Dokumentasjonen av effekt er varierende, og mange ordninger er fortsatt under utvikling. Deres verdi for denne rapporten ligger først og fremst i at de viser en bred internasjonal erkjennelse av samme problem: tradisjonell sektorvis håndtering er utilstrekkelig når verdifull finansiell informasjon oppstår ett sted, men må brukes et annet sted.

Tabell 3 Internasjonale initiativ og lærdom for Norge

Initiativ	Jurisdiksjon	Kort beskrivelse	Lærdom for Norge
OECD tax-AML cooperation	Internasjonalt	Vurderer modeller for samarbeid mellom skattemyndighet, FIU og andre etater, inkludert deling av STR.	Trenger ikke én modell, men tydelige rettslige grensesnitt og operative rutiner.
JMLIT	Storbritannia	Offentlig-privat partnerskap for deling av trusselinformasjon og operativ samhandling.	Partnerskap må ha både rettslig ramme, styring og prioriteringskapasitet.
Fintel Alliance	Australia	Offentlig-privat analyse- og samarbeidsmodell ledet av AUSTRAC.	Felles analysekapasitet kan øke læring og prioritering uten å oppheve alle barrierer.
EFIPPP / AMLA FIU pillar	EU	Transnasjonal deling av typologier og styrket koordinering mellom FIU-er og andre aktører.	Standardisering og interoperabilitet er like viktig som enkeltstående delingshjemer.

3.4 Pågående nasjonale utviklingstrekk per mars 2026

Arbeidsgruppen for bedre offentlig-privat samarbeid mot økonomisk kriminalitet leverte i mars 2026 en rapport som blant annet anbefaler en ny samvirkeenheter ledet av Økokrim. Samtidig la Finansdepartementet 20. mars 2026 frem forslag til endringer i finansforetaksloven med sikte på mer deling i arbeidet mot økonomisk kriminalitet.

For denne sluttrapporten er poenget ikke å foregripe innholdet i lovarbeidet, men å vise at prosjektets problemforståelse er tidsriktig. Informasjonsdeling, taushetsplikt og offentlig-privat samhandling er allerede løftet inn i et nasjonalt reformspor. Rapporten kan derfor leses som et mer spesialisert og forskningsforankret supplement til denne bredere utviklingen.

4. Hovedfunn

4.1 Dagens informasjonsløp skaper et uheldig filter

I teorien kan bankenes AHV-overvåking bidra til bedre skatteetterlevelse fordi bankene ofte er blant de første som observerer uvanlige bevegelser, manglende samsvar mellom kundens forklaring og transaksjonsmønster, eller indikasjoner på inntekter og formuesforhold som ikke fremstår skattlagt. I praksis går imidlertid denne informasjonen gjennom en filtrering i flere steg før den eventuelt blir formidlet og brukt skattehåndheving, som vist i [Tabell 4](#).

Tabell 4 Trinn, aktører og flaskehals i AHV-overvåkingen

Trinn	Aktør	Formål i dagens system	Sentral flaskehals
1	Bank	Overvåker transaksjoner, undersøker og rapporterer ved mistanke.	Lav terskel for mistanke, krav til dokumentasjon av vurderinger, høye sanksjoner ved mangelfull rapportering og betydelig intern variasjon i vurderingspraksis.
2	FIU/Økokrim	Mottar, lagrer, beriker og prioriterer MF-rapporter innenfor AHV-mandatet.	Kapasitetsbegrensninger, formålsbegrensning og prioritering av andre kriminalitetsområder enn skatt.
3	Skatteetaten	Kan følge opp skatterelaterte forhold dersom informasjon faktisk deles eller avdekkes i egne kanaler.	Ingen direkte tilgang til MF-databasen og begrenset mulighet til å bruke bankgenerert informasjon uten viderefremidling.
4	Forskning og evaluering	Kan i prinsippet bidra til læring, risikomodeller og effektmåling.	Manglende hjemler for trygg deling av relevante bankdata til forskning.

Reite (2026a) formulerer dette som et skille mellom brutto signalverdi og netto realiserbar informasjonsverdi: bankene genererer mange potensielt nyttige signaler, men bare en liten del kan lovlig og praktisk brukes til skattehåndheving. Dette er ikke først og fremst et spørsmål om dårlig implementering, men om rettslig design, kapasitet og informasjonsflyt mellom institusjoner og land.

Prosjektet viser dermed at ikke kun informasjon går tapt, men at dette tapet skjer svært tidlig i kjeden. Når informasjonen først er stanset i FIU-leddet, får Skatteetaten ikke engang muligheten til å vurdere om saken er relevant fra et skattefaglig perspektiv.

Reite (2026b) forsøker å anslå totale beløp av mulig skatteunndragelse som bankene rapporterer om, men som ikke når fram til skatteetaten. Analysen er eksplisitt konservativ og bygger på aggregerte og personvernkompatible data. Den forsøker ikke å slå fast skyld eller beregne et endelig provenytnap, men å anslå hvor mye allerede oppdaget informasjon som ikke materialiseres i skatteoppfølging under dagens

institusjonelle rammer. Mer konkret peker analysen på tre forhold som er særlig relevante for denne rapporten. For det første gir 2024-volumene en indikasjon på størrelsesorden: banker stod for 22 815 MF-rapporter og 30-40 prosent av disse er etter bankenes egen klassifisering relatert til skatt. Dette tilsvarer om lag 6 000–8 000 potensielle skattesignaler per år. For det andre gir analysen et illustrativt anslag på samlet håndhevingsrelevant skatteeksponering i den delen av sakene som faktisk når oppfølging etter institusjonell filtrering, på om lag 1,6–3,2 milliarder kroner årlig. Anslaget er aggregert over fordelingen av estimerte beløp og drives av en sterkt høyreskjev hale. Dette gjenspeiles i bankutvalget, der anslått underrapportering er sterkt høyreskjev fordelt: median rundt 430 000 kroner, 75-persentilen rundt 1,57 millioner, 90-persentilen rundt 4,2 millioner og 99-persentilen rundt 11,1 millioner kroner.

Dette har viktige implikasjoner for prioritering av saker til oppfølging. Når den økonomiske verdien er konsentrert i en liten øvre hale, er det ikke tilstrekkelig å forbedre systemet marginalt i gjennomsnitt. Det avgjørende er om nye rutiner faktisk øker sannsynligheten for at de mest alvorlige og best dokumenterte skattesakene identifiseres, åpnes og eventuelt bringes videre til skattemyndighetene.

Det er også viktig å understreke hva analysen ikke sier. Den sier ikke at alle rapporterte forhold er skatteunndragelse. Den sier heller ikke at hele det estimerte potensialet kunne vært realisert gjennom direkte oversendelse. Poenget er mer avgrenset: systemet produserer og lagrer signaler kunne hatt betydelig håndhevingsverdi for skatteetaten, men som i liten grad blir gjenstand for skattefaglig vurdering. For prosjektets anbefalinger er dette avgjørende. Hvis utfordringen hadde vært at bankene ikke oppdaget forholdene, ville løsningen primært vært bedre overvåkning. Når utfordringen i stedet er at allerede oppdagede forhold ikke fører til relevant oppfølging, må løsningene søkes i standardisering, dataflyt, prioriteringsmekanismer og rettslig grunnlag.

4.2 Variasjon i rapporteringsterskler er et eget strukturproblem

Scenarioarbeidet i prosjektet indikerte stor variasjon innen og mellom banker på hvilke skatterelaterte saker som vurderes som rapporteringspliktige, hvordan vesentlighet tolkes og hvor raskt bankene eskalerer saker. Dette er problematisk av minst tre grunner:

For det første gir det ulik behandling av likeartede kundesituasjoner. Det svekker forutsigbarheten og reiser rettsikkerhetsspørsmål. For det andre forringer det datakvaliteten i systemet. Når saker som ligner hverandre rapporteres ulikt, blir mengden informasjon vanskeligere å tolke på tvers av institusjoner. For det tredje reduserer det effekten av enhver fremtidig informasjonsdeling. Datadeling hjelper lite dersom inputen er svært uensartet.

Prosjektet peker derfor mot et behov for en mer eksplisitt nasjonal standard for vesentlighetsvurderinger på skatteområdet. En slik standard er viktig ikke bare av hensyn til likebehandling, men også fordi bedre informasjonsdeling og videre analyse forutsetter mer ensartet og tolkbar input. På dette punktet er utfordringen kvalitet og sammenlignbarhet, ikke bare rapportvolum. En slik standard trenger ikke å være mekanisk eller regelbunden, men bør i det minste gi banker et felles språk for typologier, terskler, dokumentasjonskrav og grader av usikkerhet.

4.3 Bankene står i et reelt regulatorisk krysspress

Et gjennomgående prosjektfunn er at bankene opplever et regulatorisk krysspress. Finanstilsynet håndhever AHV-regelverket og forventer forsvarlige undersøkelser og rapportering når mistanke foreligger. Datatilsynet peker samtidig på risikoen for overrapportering og unødvendig behandling av personopplysninger. I en slik

situasjon er det rasjonelt for banker å velge overrapportering fremfor underrapportering, særlig når sanksjonsrisikoen ved å unnlate rapportering oppleves som høy.

Dette krysspresset har to konsekvenser. Den første er ressursmessig: betydelig kapasitet brukes på saker med lav eller uklar etterretningsverdi. Den andre er kundemessig: enkelte kunder kan bli utsatt for unødige skjerpede kundetiltak, lengre saksbehandling eller omfattende dokumentasjonskrav uten at saken noensinne får operativ oppfølging hos myndighetene.

Vi legger derfor til grunn at problemet ikke kan reduseres til 'for lave terskler' eller 'for høye terskler'. Problemet er snarere at tersklene virker i et system der kostnader, rettslige risikoer og kapasitetsbegrensninger ikke er samordnet på tvers av de institusjonene som faktisk håndterer saken.

4.4 Manglende forskningshjemer gir et systematisk læringstap

En viktig erkjennelse i prosjektet var at evaluering og metodeutvikling hemmes av at forskningsmiljøer ikke kan få tilgang til nødvendige data fra banker uten klar hjemmel. Dette skaper et paradoks: samfunnet ønsker mer kunnskapsbasert bekjempelse av økonomisk kriminalitet, men holder samtidig tilbake de dataene som trengs for å måle hva som virker.

Dette er ikke bare et akademisk problem. Uten forskningshjemer blir det vanskeligere å skille mellom bevisste regelbrudd og ubevisste feil, vanskeligere å evaluere informasjonstiltak, og vanskeligere å utvikle mer presise risikomodeller. Resultatet er at debatten lett blir normativ og anekdotisk, selv på områder der det burde vært mulig å lære systematisk.

Rapporten anbefaler derfor at spørsmålet om forskningsdeling behandles som en egen reguleringsutfordring, ikke bare som et underpunkt under taushetsplikt. Det trengs en eksplisitt vurdering av hvordan samfunnsnytte, personvern, sikkerhet og forskningskvalitet kan veies mot hverandre i et kontrollert regime.

4.5 Færre observasjoner trenger ikke bety mindre kriminalitet

Reite (2026b) viser at skjerpede prosedyrekrav per sak kan føre til færre, men større hendelser hvis aktørene tilpasser seg ved å samle aktivitet. Dermed kan antallet observasjoner falle uten at den underliggende aktiviteten gjør det. Dette er særlig relevant der analysekapasiteten er knyttet til antall saker snarere enn til omfanget av hver sak. Reite (2026c) trekker samme innsikt videre inn i AHV-feltet. Når overvåkingen er historikkbasert og akkumulativ, kan aktører reagere ved å redusere hyppigheten av kontakt med den formelle finanssektoren, forskyve aktivitet i tid eller flytte aktivitet til andre kanaler. Færre transaksjoner eller færre saker er derfor ikke automatisk et tegn på avskrekking. Det kan også være et tegn på reorganisering.

For prosjektet betyr dette at 'strengere regler' ikke uten videre er synonymt med 'bedre håndheving'. Regulering må vurderes sammen med atferdsendringer og systemarkitektur. Dersom intensiverte krav skaper færre observasjoner, mer konsoliderte saker og uforandret analysekraft per sak, kan utfallet bli dårligere oversikt snarere enn bedre kontroll.

5. Anbefalinger

Anbefalingene nedenfor er delt inn i to grupper, nemlig tiltak som kan gjennomføres innenfor dagens rettslige grunnlag, og tiltak som krever lov- eller forskriftsendring. Denne oppdelingen er viktig fordi prosjektet nettopp viste at flere av de mest ambisiøse ideene ikke kan realiseres kun gjennom tolkning eller regelverksavklaringer alene.

5.1 Tiltak som kan igangsettes innenfor dagens rettslige grunnlag

Prosjektet har følgende anbefalinger som kan igangsettes innenfor dagens rettslige grunnlag:

1. Bankene og relevante myndigheter bør utvikle en felles vesentlighetsmatrise for skatterelaterte typetilfeller. En slik matrise bør beskrive kjennetegn, dokumentasjonskrav, standardspørsmål, vanlige usikkerhetsmomenter og terskler for eskalering. Målet er ikke å eliminere skjønn, men å gjøre skjønnet mer sammenlignbart og etterprøvbart.
2. Det bør utvikles mer presis tagging og metadata i MF-rapporteringen, slik at saker med tydelig skatterelevans blir lettere å identifisere, gruppere og prioritere innenfor eksisterende systemer. Her kan prosjektets fire kategorier - lav verdi, veiledningsnære forhold, etterretningsrelevante forhold og hurtig eskalerbare forhold - danne et utgangspunkt, selv om de ikke kan oversettes direkte til nye rettslige kanaler uten videre.
3. Bankene bør, i samarbeid med Skatteetaten, videreutvikle situasjonsnære informasjonstiltak. Med dette menes standardisert, nøktern og ikke-individualisert informasjon til kunder i situasjoner der risikoen for skattefeil er høy, for eksempel ved kryptoaktiva, utenlandsbetalinger eller bestemte typer selvstendig næringsaktivitet. Prinsippet bør være «veiledning ja, rådgivning nei»: Banken skal ikke opptre som kundens skatterådgiver, men kan bidra til at kunden gjøres oppmerksom på plikter og kilder til korrekt informasjon.
4. Partene bør utvikle kvalitetsindikatorer for systemet som går utover antall rapporter. Relevante indikatorer kan være datakomplethet, presisjon, andel saker med klar typologi, svartid, andel saker som faktisk får oppfølging og i hvilken grad samme typetilfelle behandles likt på tvers av banker.
5. Prosjektpartene videreføre et effektmålingsdesign basert på aggregerte eller syntetiske data der det er mulig, slik at fremtidige lovendringer eller pilotprosjekter kan evalueres raskt når rettslig grunnlag foreligger.

5.2 Tiltak som krever lov- eller forskriftsendring

Prosjektet identifiserer følgende behov for lovendringer:

1. Det er behov for en mer målrettet hjemmel for formålsrelatert deling mellom relevante offentlige aktører når forholdet har klar skatte- eller avgiftsrelevans og når samfunnsnyttene ved delingen er høy. En slik hjemmel bør ikke være åpen eller generell; den bør være presis, dokumenterbar og knyttet til tydelige plikter for mottakende myndighet, logging, kontroll og revisjon.
2. Det er behov for en hjemmel for deling av anonymiserte eller sterkt beskyttede data til akkrediterte forskningsmiljøer. Hensikten må være å muliggjøre effektstudier, risikomodellering, typologiforskning og evaluering uten å svekke personvern og sikkerhet.

Vi anbefaler også at lovarbeidet vurderer om det bør innføres en uttrykkelig nytteevaluering i finansforetaksloven for bestemte delingsformål, slik at regelverket i større grad speiler at kontroll, forskning og forebygging av økonomisk kriminalitet kan være legitime samfunnsformål under strenge sikkerhetsmekanismer. Premisset i en slik nytteevaluering må være at vurdering av tillatelse til deling skjer på finansinstitusjonens initiativ, og etter en tydelig beskrivelse av nytte og avveininger fra institusjonen til et kompetent organ som forestår godkjenning eller avvisning av forespørsel.

Lovendringene bør dessuten være trinnvis. Et første nivå kan være forskningshjemler og bedre adgang til aggregert eller sterkt beskyttet analyse, fordi dette gir læring uten å etablere nye operative inngrep overfor enkeltkunder. Et andre nivå kan være snevre delingshjemler mellom FIU og Skatteetaten for klart definerte typetilfeller, kombinert med dataminimering, logging, revisjonsspor og evalueringsplikt. Et eventuelt tredje nivå - en særskilt direktekanal fra bank til skattemyndighet i enkelte situasjoner - bør etter rapportens syn utredes separat og først dersom smalere virkemidler viser seg utilstrekkelige.

6. Videreføring av prosjektet

Prosjektet har allerede gitt opphav til nye samarbeid og prosjekter. Det mest konkrete er arbeidet med rapporteringsheterogenitet og metodeverk for mer enhetlig vesentlighetsvurdering. Det bør videreføres som et strukturert standardiseringsprosjekt mellom praksisfeltet og forskningsmiljøene.

Vi anbefaler at et slikt oppfølgingsprosjekt organiseres rundt fem arbeidsspor:

- (i) kartlegging av variasjon i praksis mellom banker,
- (ii) utvikling av typologier og beslutningsstøtte,
- (iii) testing av kvalitetsindikatorer,
- (iv) forslag til bransjestandard for skatterelaterte AHV-vurderinger, og
- (v) Informasjonstiltak.

Prosjekt materialet viser blant annet til at Handelsbanken har sendt målrettede meldinger i nett- og mobilbank til kunder som hadde opplyst at de handler eller forventer å handle med virtuelle eiendeler, og at banken samtidig har brukt bredere kundekommunikasjon om krypto i forbindelse med skattemeldingen. Slike tiltak gir ikke i seg selv grunnlag for å konkludere om effekt, men de illustrerer hvordan situasjonsnær og standardisert informasjon kan se ut i praksis.

Videre bør prosjektdeltakerne være tett koblet på pågående regulatoriske prosesser. Ettersom prosjektet i stor grad har løpt parallelt med prosessene som senere er samlet i Prop. 39 L, bør erfaringene fra prosjektet brukes som et konkret testgrunnlag for hvor proposisjonen allerede gir relevante grep, og hvor mer operative eller mer målrettede avklaringer fortsatt må utredes videre. Dersom den foreslåtte samvirkeenheten eller andre nye samarbeidsarenaer faktisk etableres, bør bankenes erfaringer fra dette prosjektet brukes som et konkret testgrunnlag for hvilke spørsmål som krever raske avklaringer, og hvilke som bør utredes videre som lovendringer.

Et fremtidig forskningspartnerskap bør også planlegges allerede nå, selv om full datatilgang ikke foreligger. Dette er særlig viktig fordi Prop. 39 L foreslår en særskilt dispensasjonshjemmel for utlevering av opplysninger til forskningsformål. Det vil gjøre det lettere å igangsette effektstudier raskt dersom nye hjemler kommer. Et slikt partnerskap bør ha et tydelig metodisk mandat: skille ubevisste feil fra bevisst tilpasning, måle effekter av informasjonstiltak og evaluere hvordan endringer i dataflyt påvirker presisjon og ressursbruk.

For at videreføringen skal bli forskningsbar, bør neste fase allerede i designfasen låse et lite sett av kjerneutfall: andel saker med komplett metadata, andel skatterelevante saker som åpnes eller får videre oppfølging, tid fra intern bankavklaring til rapportering, grad av lik behandling på tvers av banker og etterfølgende kundekorrigerende informasjonstiltak brukes. Uten slike forhåndsdefinerte mål vil også neste fase lett ende som en normativ prosjektbeskrivelse snarere enn som evaluerbar kunnskapsutvikling.

7. Konklusjon

Prosjektet avklarte at banker ikke kan bygge sin praksis på en forventning om at mindre skatterelaterte avvik kan styres utenfor AHV-løpet gjennom veiledning alene, og de kan heller ikke legge til grunn noen generell direkterapportering til Skatteetaten.

Likevel har prosjektet gitt et viktig og mer varig bidrag: Det har flyttet diskusjonen fra synsing om hva som «burde gå an» til en mer presis forståelse av hvor i systemet verdifull informasjon faktisk går tapt, hvorfor rapporteringspraksis blir uensartet og hvilke reformer som realistisk kan gi bedre effekt. Her tilfører de tre artiklene referert til i rapporten et langt sterkere forskningsmessig fundament enn et tradisjonelt sluttnotat normalt ville hatt.

Vårt hovedbudskap er derfor at utfordringen ikke først og fremst er at bankene oppdager for lite, men at systemet er svakt på konvertering: fra oppdaget signal til operativ oppfølging, fra høyt rapportvolum til høy informasjonsverdi, og fra regulatorisk innsats til dokumentert læring. Et system som produserer mye informasjon, men i liten grad bruker den der den er mest relevant, vil verken være effektivt, rettferdig eller kunnskapsbasert. Det tilsier også at rapportvolum alene bør tillegges mindre vekt som indikator på effektivitet enn kvalitet, prioritering, bruk av informasjon og dokumenterbare utfall. I tråd med dette bør eventuelle diskusjoner om nye rapporteringskanaler eller -plikter uansett komme etter at eksisterende informasjonsflyt og samordning er vesentlig forbedret, i tråd med prinsippet om å rapportere én gang og bruke data flere ganger.

Samtidig bør rapporten leses i lys av at arbeidet har løpt parallelt med prosessene som senere er samlet i Prop. 39 L, som allerede foreslår utvidet informasjonsdeling i kriminalitetsbekjempelsen og en særskilt forskningsdispensasjon. Rapportens merverdi ligger ikke i å etablere et konkurrerende reformspor, men i å konkretisere hvilke operative problemer som fortsatt ikke er løst fullt ut, særlig hvordan skatterrelevante forhold skal nå rett mottaker, hvordan vurderinger kan standardiseres, og hvordan nye løsninger eller regelendringer skal kunne evalueres.

Veien videre bør derfor være å se på løsninger som kan gjennomføres på kort sikt samtidig som man jobber langsiktig med regelverksendringer. På kort sikt må partene arbeide med standardisering, metadata, kvalitetsmål og forebyggende informasjonstiltak innenfor dagens rett. På lengre sikt må lovgiver og myndigheter ta stilling til om samfunnet er tjent med et mer moderne regime for forskningsdeling og målrettet informasjonsflyt mellom relevante etater. Dette vil bidra til at bankenes betydelige AHV-innsats i større grad omsettes til faktisk samfunnsnytte på skatteområdet.

Referanser

- Almunia, M., & Lopez-Rodriguez, D. (2018). Under the Radar: The Effects of Monitoring Firms on Tax Compliance. *American Economic Journal: Economic Policy*, 10(1), 1-38.
- Allingham, M. G., & Sandmo, A. (1972). Income Tax Evasion: A Theoretical Analysis. *Journal of Public Economics*, 1(3-4), 323-338.
- Aanestad, M., Alstadsæter, A., Ulloa, H. (2025): *Hvordan offentlig sektor kan utnytte egne data bedre?* Skatteforsk Notat No. 6. <https://www.nmbu.no/en/research/skatteforsk-tax-center/note-6-hvordan-offentlig-sektor-kan-utnytte-egne-data-bedre>
- Alstadsæter, A., Brounstein, J., & Scheuerer, J. (2026). *Tax Compliance Penalties: Evidence and Optimality*. Skatteforsk Working Paper No. 35.
- Alstadsæter, A., Collin, M., Planterose, B., Zucman, G., & Økland, A. (2025). *Who Owns Offshore Real Estate? Evidence from Dubai*. EU Tax Observatory Working Paper No.1.
- Alstadsæter, A. & Jacobsen, S. K. (2025). Høringssvar fra Skatteforsk - Norwegian Centre for Tax Research til høring Finansforetaks informasjonsdeling for å bekjempe økonomisk kriminalitet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-finansforetaks-informasjonsdeling-for-a-bekjempe-okonomisk-kriminalitet/id3118997/?uid=8e2e7b9d-9048-48cb-97f1-26aa11db9729>
- Alstadsæter, A., Johannesen, N., & Zucman, G. (2019). *Tax Evasion and Inequality*. *American Economic Review*, 109(6), 2073–2103.
- Alstadsæter, A., Godar, S., Nicolaidis, P., & Zucman, G. (2023). *Global Tax Evasion Report 2024*. EU Tax Observatory Report.
- AUSTRAC. (2025). Fintel Alliance; Fintel Alliance Annual Report Extract 2024-25.
- Basel Committee on Banking Supervision. (2017). Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism.
- Becker, G. S. (1968). Crime and Punishment: An Economic Approach. *Journal of Political Economy*, 76(2), 169-217.
- Boas, H. F., Johannesen, N., Kreiner, C. T., Larsen, L. T., & Zucman, G. (2024). Taxing capital in a globalized world: The effects of automatic information exchange (NBER Working Paper No. 32714). National Bureau of Economic Research.
- Bomare, J., & Collin, M. (2025). *When Bankers Become Informants: Behavioral Effects of Automatic Exchange of Information*. EU Tax Observatory Working Paper no. 33.
- Egmont Group of Financial Intelligence Units. (2020). Money Laundering of Serious Tax Crimes.
- Europol. (2025). EFIPPP Practical Guide for Operational Cooperation between Investigative Authorities and Financial Institutions.
- Finansdepartementet. (2025). Høring - finansforetaks informasjonsdeling for å bekjempe økonomisk kriminalitet.
- Finansdepartementet. (2026). Prop. 39 L (2025-2026): Endringer i finansforetaksloven mv. (gjennomføring av endringer i kapitalkravsdirektivet, taushetsplikt, overtredelsesgebyr mv.); samt nyhet 20.03.2026 om mer deling i arbeidet mot økonomisk kriminalitet.
- Jensen, R. I. T., Hansen, S. H., & Rose, K. J. (2026). *Do more suspicious transaction reports lead to more convictions for money laundering? Empirical evidence from the European Union* (arXiv:2508.18932v3). arXiv.
- Johannesen, N., & Zucman, G. (2014). The End of Bank Secrecy? An Evaluation of the G20 Tax Haven Crackdown. *American Economic Journal: Economic Policy*, 6(1), 65-91.
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2026). Rapport fra arbeidsgruppe som har sett på hvordan offentlig-privat samarbeid mot økonomisk kriminalitet kan bli enda bedre.
- Kleven, H. J., Knudsen, M. B., Kreiner, C. T., Pedersen, S., & Saez, E. (2011). Unwilling or Unable to Cheat? Evidence from a Tax Audit Experiment in Denmark. *Econometrica*, 79(3), 651-692.
- Moynihan, D. P., Herd, P., & Harvey, H. (2015). Administrative Burden: Learning, Psychological, and Compliance Costs in Citizen-State Interactions. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 25(1), 43-69.

- OECD. (2015). Improving Co-operation between Tax and Anti-Money Laundering Authorities.
- OECD. (2023). International standards for automatic exchange of information in tax matters.
- Økokrim / FIU. (2025). Offentlig statistikk for MF-rapporter 2024 og tilhørende årsrapportmateriale.
- Parrinello, Q. (2026). *From Tax Secrecy to Tax Transparency? 10 Years of Common Reporting Standard*. EU Tax Observatory Policy Note.
- Pomeranz, D. (2015). No Taxation without Information: Deterrence and Self-Enforcement in the Value Added Tax. *American Economic Review*, 105(8), 2539-2569.
- Reite, E. J. (2026a): (working paper manuscript). Information Frictions in Tax Enforcement: Evidence from Financial Intelligence Reporting., NTNU.
- Reite, E. J. (2026b): (working paper manuscript). Capacity Constraints, Encounter Frequency, and the Paradox of Tightening. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.6298578>
- Reite, E. J. (2026c), Recurrence, Scale, and Risk-Based Monitoring in Money Laundering: Temporal Displacement under Cumulative Enforcement, *Journal of Economic Criminology* <https://doi.org/10.1016/j.jeconc.2026.100221>
- Reite E. J., Lundblad, B. J., Alstadsæter, A., Jacobsen, S. K. (2025), Taushetsplikt må ikke bli taushet om kriminalitet. *Dagens Næringsliv*. <https://www.dn.no/kronikk/skatt/hvitvasking/jus/taushetsplikt-ma-ikke-bli-taushet-om-kriminalitet/2-1-1888942>